

Poziția
ALIANȚEI COLEGIILOR CENTENARE (ACC)
asupra proiectului
LEGII ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PREUNIVERSITAR(LÎP)

I. Considerații generale

Legea Învățământului Preuniversitar(LÎP) trebuie subsumată unei Strategii Educaționale născută dintr-un Proiect de Țară având ca țintă dezvoltarea armonioasă a țării și care, logic, vizează mai multe domenii(demografie,economie, cultură...).

Un astfel de Proiect există încă din 2017 și se numește „Strategia de dezvoltare a României în următorii 20 de ani”,elaborat de Academia Română.

Faptul că LÎP a fost întocmită ocolind succesiunea naturală, *Proiect de Țară+Strategie Educațională+Legile Educației*,

- a provocat acesteia probleme de coerență,
- a dus la apariția unor prevederi care par a fi urmarea unor presiuni politice sau de altă natură (la art.63 sunt introduse prin lege , nu prin Planurile Cadru, materii obligatorii, din care unele ar fi putut fi capitole ale unor discipline deja existente; la art.46 disciplina Limba Română are statut de limbă străină la școlile cu predare în limbile minorităților naționale ,iar de Istoria României nici nu se pomenește) ,
- a generat predeterminări riscante, în condițiile în care LÎP, pentru a conferi stabilitate sistemului, ar trebui să fie aplicată o perioadă lungă de timp(de ex.la art.2(2) sau la art 90 (unde sunt trecute sume concrete!)).

Într-adevăr, Proiectul România Educată la care se face referire în lege, conține elemente de strategie educațională, dar diluate adesea într-un limbaj alambicat și-i lipsește viziunea pe care i-ar fi dat-o un Proiect de Țară cuprinzător și călăuzitor.

Principii specifice unei strategii educaționale se regăsesc în art.3 , de exemplu la litera h), unde este subliniat caracterul identitar al educației și la litera e), unde se vorbește despre descentralizarea decizională (totuși, în lege, descentralizarea este aplicată numai în cazul Colegiilor Naționale(CN) și doar parțial, ceea ce poate duce la blocaje: cum ar fi la art.141(5), unde angajator este unitatea școlară pe baza unui concurs organizat de alta instituție sau , la art.74, unde admiterea organizată la nivelul colegiului național care permite selectarea elevilor potriviți profilurilor și opționalelor școlii este în contradicție cu modalitatea de selecție a personalului didactic prevăzută la art.141(1)).

Experiența pedagogică proprie ne spune că trebuie evitată specializarea timpurie, iar axarea pe cultura generală trebuie prelungită până în clasa a X-a. În sprijinul acestei propuneri aducem două argumente:

- în anul școlar 2008-2009 la CN Sf.Sava au fost chestionați elevii claselor a IX-a care, întrebați fiind de ce au ales colegiul Sava la admitere , 82% au răspuns că-și doresc să obțină o cultură generală solidă (sondaje similare au fost făcute și în alte colegii din ACC, rezultatele fiind apropiate);
- o cercetare efectuată de *prof. Eric Hanushek ș.a.*, privind adaptabilitatea la schimbările din piața muncii, a scos la iveală faptul că cei care au optat pentru o

specializare timpurie au avut dificultăți mult mai mari, la schimbarea profesiei, decât cei care au urmat școli cu accent pe pregătirea generală.

Aici venim cu propunerea ca la examenul de admitere la liceu, indiferent de forma acestuia, să fie inclusă o probă de verificare a cunoștințelor la mai multe discipline, asemănătoare probei A de la examenul de bacalaureat.

În proiect am întâlnit referiri la Colegiile Naționale, dar nu și o definiție a acestora, motiv pentru care propunem definirea riguroasă (în lege) a categoriei de Colegiu Național(CN), iar în interiorul acesteia, a categoriei de Colegiu Național Centenar.

Din definiție trebuie să reiasă importanța națională a acestora(ca o justificare a atributului „Național”), precum și funcționarea lor într-un regim de autonomie sporită(în selectarea elevilor, a cadrelor didactice, în numirea directorului...) care să le sprijine în formarea unei culturi instituționale solide.

Criteriile valorice care vor face parte din definiția CN trebuie să fi fost îndeplinite de liceele candidate cel puțin în ultimii 25 de ani(se evită astfel încadrarea în categoria de CN a unor licee cu performanță efemeră). În acest fel, CN vor deveni un factor de stabilitate și de prospectare naturală în sistemul de învățământ.

Propunerea ACC de selectare a elevilor din CN prin examen propriu a venit integrată într-un sistem complex și coerent de măsuri. Decontextualizată, sensul (scopul) ei este minimalizat și generează reacții negative care pot avea drept consecință ratarea unei șanse.

Dacă la CN autonomia se va limita doar la selectarea elevilor, vom fi în situația în care încercăm să plecăm la drum cu o mașină care nu are decât o roată!

II. Riscuri pentru LÎP

1.Riscurile importante țin de contextul social neprielnic unor schimbări radicale (dar necesare!), cum ar fi cele din educație:

-societatea românească e polarizată, debusolată, nu are încredere în conducători și își creează valori ad-hoc într-un spațiu golit în timp, acționând prin raportare la acestea;

-chiar dacă ar ieși o lege perfectă, ne întrebăm cu cine o aplicăm, ținând cont de apatia din școli, fuga de responsabilități, deprofesionalizare....

-e trist, dar suntem în situația pacientului care, foarte probabil, nu va răspunde la tratament!(*dar tratamentul trebuie, totuși, încercat, fiind ultima soluție!*)

2.Cultural, anumite prevederi nu ni se potrivesc;

3.Tehnic, pe alocuri are exprimări stufoase, incoerențe, repetiții, lipsă de claritate...(din fericire acestea sunt remediabile!);

III. Analiza unor articole din LÎP

La art.74, privind admiterea la Colegiile Naționale(CN) avem următoarele propuneri:

- stipularea faptului ca aceasta poate fi organizată și la nivelul *consorțiilor școlare* sau al *asocierilor în vederea susținerii examenului de admitere*;
- alcătuirea subiectelor poate fi realizată și de *instituții din afara colegiului*, dar după structura cerută de *acesta* (altfel concursul de admitere nu-și va atinge ținta, fiind selectați și elevi nepotriviți ofertei și cerințelor educaționale specifice CN respectiv) ;
- înlocuirea , la paragraful(2), a procentului de ”...maxim 90% ,, cu „...maxim 75% ,, ;
- adăugarea la concursul de admitere, indiferent de formă, a unei probe pluridisciplinare(asemena probei A de la bacalaureat);

Printre argumentele susținerii examenului de admitere cf. art.74, enumerăm :

1. Autonomia extinsă cerută de Colegiile Naționale;
2. Deficiențele actualului sistem de admitere:

- stereotipia Evaluării Naționale, împreună cu scăderea constantă a dificultății subiectelor, au dus la falsificarea ierarhiei rezultate, dar și la creșterea importanței meditațiilor în pregătirea pentru admitere și, implicit, la defavorizarea elevilor care nu-și permit pregătirea în particular;

- la același CN ajung elevi selectați în condiții diferite de examinare(supraveghere și evaluare);

- sunt defavorizați elevii cu aptitudini pe o anumită filieră, respectiv, profil;

- 3.Selectarea elevilor mai potriviți profilurilor/specializărilor fiecărui CN prin alcătuirea subiectelor și prin ponderea notelor la disciplinele de examen;

4. Există și pot fi aplicate soluții pentru evitarea șablonizării subiectelor care ar fi avantajat elevii cu acces la meditații;

5. Există și pot fi aplicate soluții pentru împiedicarea divulgării subiectelor de examen;

6. Există și pot fi aplicate soluții de evaluare obiectivă care să preîntâmpine *deosebirile semnificative în notarea aceleiași lucrări de evaluatori diferiți* ;

La art.75, despre organizarea examenului de bacalaureat, facem câteva observații:

- nu este precizată finalitatea acestuia(ce se urmărește);

- verificarea competențelor(digitale,lingvistice) în forma actuală s-a dovedit irelevantă, așa că menținerea ei nemodificată nu este justificată;

- foarte bună este *ideea introducerii unei probe pluridisciplinare(A)*, dar cu observația ca Limba Română să fie probă separată;

Când autorii proiectului vor face precizări privind finalitatea examenului de bacalaureat, vom reveni cu propuneri. *În această formă, examenul de bacalaureat nu are relevanță.*

La art.99, privind conducerea unității școlare facem următoarele propuneri și observații:

- directorul adjunct nu trebuie sa fie membru de drept al Consiliului de Administrație(CA) ;

- componența CA, în cazul CN, trebuie revăzută în funcție de definiția adoptată(pt.CN);

-la (11) apare o contradicție pe care am remarcat-o și mai sus, în sensul în care angajatorul și evaluatorul cadrului didactic sunt instituții diferite;

La art.161, în cazul CN, în recrutarea directorilor și directorilor adjuncți, Consiliul Profesoral(CP) trebuie să aibă un rol decisiv.

La art.100(1), propunem ca *„prin vot, CP să-și aleagă președintele;*

La art.141(1), privind ocuparea posturilor/catedrelor vacante, propunem ca la CN sa fie înlocuit concursul național unic cu un concurs organizat la nivelul școlii, al consorțiului școlar sau al unei asocieri în vederea organizării concursului de ocupare a posturilor/catedrelor vacante.

În acest fel:

- se respectă autonomia CN;
- se elimină contradicția cu art.141(5);
- se elimină contradicția cu art.74 privind admiterea la CN, având , în acest fel, pentru elevi selecționați la nivelul școlii și profesori selecționați de către școală, capabili să susțină disciplinele opționale specifice și să onoreze statutul de centru de excelență/școală pilot al colegiului.

La art.27, propunem includerea profilului economic la filiera vocațională.

Considerăm ca fiind foarte utilă reglementarea centrelor de excelență, a școlilor pilot și a consorțiilor școlare, așa cum apare în lege. În acest sens, menținerea selecției la clasele a V-a de la CN care au gimnaziu, dar nu au ciclul primar, ar fi un bun câștigat pentru alcătuirea claselor de excelență. Există și alte argumente privind acest subiect pe care le putem pune la dispoziția celor interesați.

La capitolul XV, Secțiunea 1, trebuie avut în vedere faptul că sunt școli care au cheltuieli salariale mari datorită numărului semnificativ de profesori cu gradul I sau cu doctorat , precum și școli care funcționează în clădiri vechi, unele de patrimoniu, a căror întreținere este costisitoare. În aceste cazuri se impune o suplimentare a finanțării.

La art.183 , privind gradațiile de merit, ar fi echitabil ca decizia acordării acesteia să depindă într-o măsură considerabilă de școala în care-și desfășoară activitatea cadrul didactic solicitant. Ar trebui puse la dispoziția școlii și alte stimulente materiale care să fie atribuite angajaților merituoși.

IV. Alte observații

- s-a renunțat, *în mod nefericit*, la denumiri tradiționale : gimnaziu, seminar teologic..., care țin de continuitatea învățământului românesc;
- apar din nou struțo-cămile: denumiri care induc un plus de rigoare dar care afectează cititorul, acustic și vizual (de ex. ”beneficiar primar al educației” în loc de elev,școlar,preșcolar...câte trebuie să mai suporte și limba română!);
- autonomia acordată CN va avea ca efect și responsabilizarea acestora; orice scădere a calității actului educativ se va reflecta rapid în scăderea cererii absolvenților de gimnaziu valoroși pentru colegiul în cauză;

-ne-am referit doar la câteva articole din lege, urmând să ne spunem punctul de vedere și asupra celorlalte ,eventual, într-o întâlnire cu reprezentanți ai ministerului;
-în alcătuirea acestui material am avut în vedere scopul și obiectivele ACC(www.liceecentenare.ro) dar și viziunea noastră asupra unui sistem de învățământ, în integralitatea lui, funcțional și stabil.
-propunerile și observațiile noastre referitoare la CN , nu exclud extinderea lor și în cazul altor categorii de licee.

Alianța Colegiilor Centenare, 09.08.2022

